

Dolenjski list

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE DOLENJSKIH OKRAJEV

TEDNIK ZA POLITIČNA, GOSPODARSKA IN KULTURNA VPRAŠANJA

LETO III. — Štev. 26.

NOVO MESTO, 27. JUNIJA 1952

CETRTLETNA NAROČNINA 100 DIN

IZHAJA VSAK PETEK

Vsa Slovenija bo praznovala deseto obletnico ustanovitve prvih partizanskih brigad

Deseta obletnica Tomšičeve, Sercejeve, Gubčeve in Cankarjeve brigade, ki so bile eden izmed temeljev, na katerih se zrasla herojska Jugoslovanska ljudska armada, bo, sodeč po vseh pripravah, praznik vsega slovenskega ljudstva. Zbor desetisočnih bivših partizanov bo privabil na Dolenjsko aktiviste, borce in ljudstvo iz vseh krajev naše domovine, svoje sodelovanje in obisk pa so obljubili tudi številni funkcionarji številnih hrvatskih partizanskih enot, tako n. pr. XIII. proletarske brigade, IV. Kordunaške brigade, Žumberaškega odreda, Zagorske brigade itd., zastopniki tržaških partizanov, Garibaldincev in koroških partizanov.

Na pobudo Glavnega odbora Zveze borcev Slovenije, ki je iniciator te veličastne, po vojni največje manifestacije slovenskega partizanstva, bodo imele vse osnovne, občinske, mestne in okrajne organizacije Zveze borcev v počastitev desete obletnice ustanovitve prvih slovenskih partizanskih brigad že teden dni pred centralno proslavo svoje proslave. Tako bodo v številnih slovenskih mestih, trgih in vaseh odkrili spomenike, spominske plošče ter priredili razne prireditve in manifestacije.

Centralna proslava se bo začela v soboto 13. septembra v velikem prostoru pred Dol. Toplicami v Starem parku, kjer je prostora za nad 100.000 ljudi. Isti dan bodo slavnostno odprli obnovljeno Frato, spominsko slavnost bo na Cesti na Kočevskem, kjer je bila ustanovljena Tomšičeva brigada, večja proslava pa bo tudi v Novem mestu. Vse tri proslave bodo v poznih popoldanskih urah. Ponoči se bodo udeleženci proslave na Cesti in Frati premaknili v Toplice, kjer bo v noči od 13. na 14. septembra ter zgodaj zjutraj v nedeljo 14. septembra sprejem številnih udeležencev in gostov proslave.

Glavna prireditelja se bo začela ob 11. uri dopoldne pred tribuno v Starem parku. Pred tribuno bo zbor vseh živih borcev Tomšičeve, Sercejeve, Gubčeve in Cankarjeve brigade. Prireditelja bo začel prvi komisar Tomšičeve brigade tovariš Niko Šilih. Popoldne bodo številne kulturne in umetniške prireditve. Nekaj teh prireditelj bo v parku in na gozdnih jasad od tribune do Krke, podobne prireditve in kulturni nastopi pa bodo tudi v Straži, v Bazi 20 na Rogu, v Podturnu in Toplicah.

Na kulturnih in umetniških prireditvah bodo sodelovali med drugimi v obliki partizanskih mitingov Invalidski pevski zbor in zbor »Srečka Kosovelca«, pihalni orkester Glavnega štaba NOV in POS, godba VII. korpusa (trboveljska), harmonikarski zbor Draga Koroš-

Zasedanje Glavnega odbora Osvoobodilne fronte Slovenije

bo 27. in 28. junija v Filharmonični dvorani v Ljubljani s sledečim dnevnim redom:

- O novem sistemu v organizaciji ljudske oblasti;
- Nekateri problemi kmetijstva.

Pričetek zasedanja bo v petek 27. junija ob 9. uri dopoldne.

Iz pisarne sekretariata IO OF Slov.

110 milijonov din dohodkov in izdatkov v proračunu okraja Kočevje

Na nedavnem zasedanju Okrajnega ljudskega odbora v Kočevju so odborniki sprejeli proračun za leto 1952, pogovorili pa so se tudi o raznih tekočih težavah in nalogah ljudske oblasti v okraju je podal predsednik OLO tovariš Janez Pirnat.

Za leto 1952 je bil sprejet proračun v višini 110 milijonov dinarjev dohodkov in prav toliko izdatkov. Proračuni občin znašajo skupaj 17 milijonov 218 tisoč dinarjev in se bodo krili predvsem z udeležbo na pobrani dohodni od prebivalstva, mestna občina v Kočevju pa bo udeležena tudi z delom dohodkov od taks. Nekaj manjših občin bo poleg tega prejemale dotacije iz okrajnega proračuna. Okrajni proračun bo v celoti krit iz lastnih, to je okrajnih in krajevnih dohodkov, predvsem pa bo podprt s 7 % participacijo na družbenem prispevku, ki bo dala nad 58 milijonov dinarjev dohodkov. Iz tega lahko sklepamo, da bodo največji del dohodkov v okrajnem proračunu ustvarili delavci kočevskega okraja, ki bodo letos prispevali naši skupnosti 833 milijonov dinarjev družbenega prispevka!

Letošnji proračun je precej skrčen zaradi strogega varčevanja v močno

Toča in vihar sta gospodarila nad novomeško okolico

V petek 20. junija je privršala s severozahoda nad osrednjo Dolenjsko strahovita nevihta, ki je izlila ves svoj bes predvsem na področje štirih občin: novomeške, gotovoške, prečenske in šentjernejske. S strahom so se ljudje kmalu po poldnevu ozirali proti mirnopeški in trebanjski strani, kjer so došli bliski parali nebo na dvoje, gromenje pa je obetal hudo neurje.

Ker je zmanjkalo električnega toka (pregorela sta dva glavna transformatorja — mestni in v tekstilni tovarni), je mestni gasilski avto z odprto sireno kot za stavo dirjal po ulicah in klical gasilce na pomoč. Gorelo je v Sahovcu pri Dobriču, kjer je strela vžgala gospodarska postopja kmeta Kovarča in njegovega sosedo. Že na poti proti Mirni peč so gasilci zavozili v izredno hud naliv. Toča jih je tolkla po čeladah, kakor da bi jim razbijal kdo s palčami po glavah. Do kože mokri so prišli na pomoč Sahovcu in pomagali nesrečnikom reševati premoženje.

Medtem pa je neurje advijalo nad Novim mestom in bližnjo okolico. Silen pišvetra je spremljalo grozno bobnenje, iz oblakov pa so se vlivale plohe dežja ter bicale pod seboj vse, kar se jim je stavilo v bran. Na nekaj metrov pred seboj niso razločili ničesar, tako se je stemnilo, vihar pa je v svoji uničujoči ples vpletel še točo. Nekaj minutah — bilo je okrog poln pet popoldne — so bili travniki, polja in vrtovi

ca, partizanski solo-pevec, humoristični kvartet, pevci zvočnega tednika, frontno gledališče VII. korpusa, pevski zbor IV. operativne cone z dirigentom Radovanom Gobcem, mladinski pevski zbori itd. Videli bomo v partizanski zasedbi Borove »Raztrgance«, Klopčičevo »Mater«, Velikolaščani pripravljajo »Tugomerja«, novomeško gledališče »Veliko puntarijo«, učiteljske iz Novega mesta pa »Svet brez sovraštva«.

14. septembra bo odprta v Starem parku tudi razstava o prvih štirih slovenskih brigadah, sanitetni pododbor pa bo v nekdanjih treh bolnišnicah blizu Črmošnjic prikazal partizansko poslovanje bolnišnic. Pri tem delu bodo sodelovali bivši partizanski zdravniki in bolničarsko osebje.

Tudi Tomšičevci se bodo zbrali ob velikem prazniku slovenskega partizanstva v Dol. Toplicah.

zmanjšanjem administrativnem aparatu OLO in občin. Precej so znižani krediti za socialne podpore, posebne komisije pa bodo pregledale vse primere ter ugotovile, kdo je podpore resnično potreben. Proračun pa je bil lahko znižan tudi zato, ker je precej ustanov prešlo na samostojen gospodarski račun.

V vrsti nujno potrebnih investicij sta na prvem mestu v Kočevju obnova mestnega vodovoda in tlakovanje ceste, za kar je namenjenih 18 milijonov din. Za obnovo zgradb in šol v okraju bo porabljenih letos 5 milijonov dinarjev, za prosvetne in kulturne potrebe pa 30 milijonov 478.000 din. Za socialno zaščito je predvidenih nekaj nad 18 milijonov, za ljudsko zdravstvo pa 25 milijonov 801.000 dinarjev.

Ker bomo letos, v zaključnem letu petletke, dokončali z izgradnjo in opremo številnih novih tovarn po vsej državi, nam prav to dejstvo narekuje skrajno varčevanje v vsakim dinarjem. — Okraj zato ni mogel ugoditi upravičenim željam mnogih občin, za katere so se na zasedanju OLO delegati potegovali, naj bi jim OLO zvišal proračune. Razumeti je namreč treba, da gre letos za končno zmago petletnega plana, ka-

telega velikani — nove hidrocentrale, rudniki, tovarne, povečan promet itd. — nam že dajejo dragoceno pomoč, še več pa nam bodo nudili, ko bomo letos z denarjem nas vseh dogradili in opremili vse, kar smo v preteklih letih gradili. Milijonske žrtve naših narodov niso zaman — naše gospodarstvo je iz dneva v dan trdnješe. Že s prihodnjim letom pa bodo tako okraji kot občine lahko vložile v nujno potrebna komunalna in ostala krajevna dela veliko večje vsote. Vendar pa tudi letos ostaja občinam na izbiru, da povečajo svoje dohodek s krajevnimi davčninami v korist skupnih potreb občine ali posameznih vasi. Prav gotovo se bodo te ugodnosti poslužili tudi nekateri kraji Kočevske in tudi tako dvignili življenjsko raven svojega prebivalstva.

V treh dneh bodo partizanske patrolje prehodile ves novomeški okraj

V novomeškem okraju priprave za pohod partizanskih patrolj ne zaostajajo za pripravami v drugih okrajih. Okrajni štab je izdelal podroben načrt pohoda; v vseh krajih, koder bodo šle patrolje, pa pripravljajo sprejem in sodelovanje, ki bo letos še posebno množično. Mnoge organizacije so med točke tekmovalja v počastitev VI. kongresa KPJ vnesle posebno točko množično sodelovanje pri partizanski štafeti, mladina pa bo okrasila vasi.

Iz Sentyernej bo odšla patrolja že 16. julija na Trdinov vrh, kjer bo prevzela zastavo od Belokranjcev. Ob štiri zjutraj 17. julija bo šla s Trdinovega vrha mimo Gospodične in Gabrje, skozi Hrušico in Zabloj vas v Novo mesto. Druga patrolja bo prevzela na Bučki zastavo od krške 16. julija zvečer in šla naslednji dan preko Skocjana, Zbur,

Smarjete, Smarjeških toplic, Harinje vasi, Otočca, Starega gradu in Trške gore v Novo mesto. Tretja patrolja bo prevzela zastavo od glavne črnomeljske patrolje v Črmošnjicah 16. julija ob 10. uri. Od tu bo šla na Laze, Uršna sela, Podgrad, Birčno vas preko Drganjih sel v Dol. Toplice, naslednji dan pa preko Rigla, Poljan, Podturna, Soteske, Straže in Zaloga v Novo mesto.

V Novem mestu se vse tri patrolje združijo v eno, ki 17. julija popoldne krene na pot preko Kuzarjevega kala, Brezove rebri, Frate, Ajdovca in Dvora do Žužemberka, kamor bo prispela še isti dan. Naslednjega dne zjutraj nadaljuje pohod proti Dobriču preko Grmade, Vrh-Trebnja, Lukovka, Rihpolca in Češnjic na Trebelno, od tam pa na Mokronog, St. Rupert, Mirno, Sv. Križ, Čatež, Razborje, Primsko in preko Bratenca na Vel. Gaber, kjer 19. julija dopoldne preda zastavo patrolji ljubljanskookoliškega okraja.

Pri tem pohodu bodo patrolje prehodile okrog 200 k.m. preko hribov in dolin in preko vseh zaprek, ki se bodo pojavljale. V vseh večjih krajih bodo partizanski mitingi: v Gabrju, v Skocjanu, Smarjeti, Otočcu, Uršnih selih, Podgradu, Straži, Ajdovcu, Žužemberku, Trebnjem, Trebelnem, Mokronogu, Mirni, Sv. Križu, Čatežu in Primskem. Manjše svečanosti bodo v vsaki vasi. Največja prireditelj bo v Novem mestu, kamor bodo prispele vse tri patrolje 17. julija popoldne. Borba za mesto bo huda in v velikem obsegu. Sodelovale bodo tudi enote JLA in Protiletalske zaščite ter obvezniki predvojaške vzgoje.

Sklican je XVI. plenum CK LMS

V dneh 5. in 6. julija 1952 bo v Ljubljani (v prostorih CK KPS Knafljeva ul. 9) razširjeni plenum Centralnega komiteja Ljudske mladine Slovenije. Plenumu bodo poleg članov CK LMS prisostvovali tudi sekretarji in organizacijski sekretarji Okrajnih komitejev LMS.

Dnevni red bo naslednji:

1. Referat o nalogah Ljudske mladine v zvezi z ideološko politično vzgojo mladine;

2. Referat o dosedanjem delu in vlogi Ljudske mladine pri izvajanju pisma CK KPJ o fizikulturi.

Po obeh točkah dnevnega reda bo sledila razprava, na katero naj se udeleženci predhodno pripravijo.

V SODRAŽICO SO PRIREDILI ROJAKOM IZ AMERIKE LEP DRUŽABNI VEČER

Tudi v Sodražico in njeno okolico je prišlo z zadnjimi skupinami Slovencev iz Amerike precej rojakov v goste k svojim in prijateljem. Množične organizacije, predvsem pa žene in Rdeči križ, so jim pred dnevi priredile lepo uspehi družabni večer, ki je potekel v pristrnem vzdušju in nadvse prijetni zabavi. Solska mladina je poleg tega priredila dragim gostom akademijo, ki jo je hkrati namenila tudi tistim rojakom Slovincem v Clevelandu, ki letos še niso mogli na obisk starih krajev. Lepe prireditve in pozornosti so se rojaki iz Amerike zelo razveselili. Vsi hvallijo gostoljubnost, na katero so nasteli v domovini.

Uspeh zadruga je odvisen od vodilnega kadra in zadruga zavesti članov

V soboto 21. junija je bila v Novem mestu redna letna skupščina Okrajne zveze kmetijskih zadrug, hkrati pa ustanovni občni zbor Okrajne zadruga zveze in sekcije žena zadrug. Občnega zbora se je udeležilo 70 izvoljenih delegatov posameznih zadrug iz bivšega trebanjskega in novomeškega okraja. Zboru so prisostvovali tudi pomočnik predsednika Sveta za kmetijstvo in gozdarstvo tov. Simonič, sekretar Okr. komiteja KPS Martin Žugelj, predsednik OLO Viktor Zupančič, sekretar mestnega komiteja KPS Miha Počrvina in več drugih predstavnikov oblasti in množičnih organizacij.

Po poročilu predsednika OZKZ Stane Smida je razvidno, da je večina splošnih kmetijskih zadrug lani dobro poslovala. Skupno izkazuje v lanskem letu samo na območju prejšnjega novomeškega okraja nad 10.886.000 din dobička in le 473.000 din izgube. Razen šestih so lani vse zadruga zaključile poslovno leto s prebitkom. Revizija pa je odkrila v posameznih zadrugah vrsto nepoštenosti in nepravilnosti, ki so povzročile dokaj škodo. Tako je bivši poslovodja KZ Dol. Toplice s slabim vodstvom povzročil zadrugi škodo za 39.000 dinarjev, v KZ Orehovica prav tako poslovodja okrog 60.000 din, v Sentyernej 54.000 din, v KZ Mirna peč je prvi poslovodja povzročil izgubo 87.938 din, drugi 26.210 din, lesni manipulant 59.994 din, poleg tega pa si je manipulant »izposodil« nad 12.000 din zadruga-

nega denarja. Del krivde za goljufije bi lahko pripisali slabemu zanimanju upravnih odborov, predvsem pa premajhni kontroli nadzornih organov. Za revizijsko službo je pri OZKZ samo en človek, kar je odločno premalo.

Novo ustanovljena Okrajna zadruga zveza povezuje 46 splošnih in 14 delovnih zadrug z 12 ekonomijami in 148 pospeševalnimi odseki. Sedem manjših KZ bo priključeno večjim zadrugam, prav tako pa bo predvidoma prišlo 8 KDZ v sklop splošnih kmetijskih zadrug, kakor se bodo pač za to odločili zadrugniki sami.

V skoraj celodnevni razpravi so delegati in strokovnjaki iznašli razne probleme zadrugaštva in stajali predloge za izboljšanje zadruga gospodarstva. Pospeševalni odseki so preveč samo na papirju, delavnih pa je doslej le malo. V upravnih odborih je samo 26 žena od 4—5000 zadrugnic, kar je mnogo premalo. Izvolili so upravni in nadzorni odbor OZZ ter delegate za Republiško zadruga zvezo.

Vremenska napoved

V dneh od 27. junija do 6. julija bo predvidoma močnejši dež 29. ali 30. junija, sicer sončno vreme s krajevnimi nevihtami. Močne nevihte 2. ali 3. julija, po 3. juliju nekaj dni vroče in lepo poletno vreme.

LOVRO GRDEN:

Nekaj pripomb ob sprejemanju tarifnih pravilnikov

Tudi v novomeškem okraju je trenutno največ diskusij okrog tarifnih pravilnikov po naših podjetjih. Vsa večja podjetja so tarifne pravilnike že sprejela, manjša obrtna podjetja pa tega dela ne jemljejo dovolj resno, saj jih nekateri n. pr. sploh še niso načela.

Delo s tarifnimi pravilniki ni samo trenutna plačilna tarifa akcija, temveč ima veliko globlji pomen. Izdelava tarifnih pravilnikov je ena izmed najvažnejših nalog delavskih svetov in upravnih odborov naših podjetij, sindikalnih podružnic in partijskih organizacij. To je eden izmed zrelostnih izpizov naših delovnih kolektivov, dokaz znanja in razumevanja delavskega samoupravljanja. Tarifni pravilnik je neke vrste zrcalo, ki kaže višino, stopnjo, zrelost in politično zavest kolektiva, moč socialističnih in demokratičnih sil v podjetju. Hkrati pa tudi kaže, kako je prišla do izraza moč in volja, stremenje in pobuda slehernega delavca podjetja. Na drugi strani pa se je pri sestavljanju tarifnih pravilnikov spet razgallala vsa birokracija, samovolja, priviligranost itd. po mnogih podjetjih.

STRAH PRED REVOLUCIJO DELAVCEV...

Imamo primer pri okrajnih državnih podjetjih, kjer so delavski svet, upravni odbor in celotni delovski kolektiv dopustili, da so tarifni pravilnik sestavili sami nameščenci — v pisarni. V takem primeru je delavski svet v kolektivni seveđa zgolj papirnata formalnost, ki pa seveda v nobenem primeru ni v skladu z zakonskimi predpisi. V raznih manjših podjetjih zato še vedno opazamo, da delavski sveti še niso začeli delati, v nekaterih celo še niso začeli delati, v nekaterih pa so delavski sveti sestavili pisarna podjetja. Potem so ga na kratko »obrazložili« delavcem po zaključnem obratovanem času. Delavci tako seveda niso posegli dovolj globoko v razpravljanje o svojem tarifnem pravilniku kot bi sicer morali. Tudi upravni odbor še ni našel svojega mesta pri upravljanju tega podjetja.

V kolarskem podjetju na Mirni so izdelali nepravilni tarifni pravilnik. Pogledimo samo povprečne mesečne zasluzke: kvalificiranemu delavcu so določili na uro 33 din ali na mesec 6864 din, polkvalificiranemu delavcu 24 din na uro oz. na mesec 4922 din, nekvalificiranemu delavcu na uro 21 din oz. na mesec 4472 din. Nameščencem s srednješolsko izobrazbo pa naj bi pripadala mesečna plača 12.000 din, nameščencem z nižjo oz. nepopolno šolsko izobrazbo na uro 42 din ali na mesec 8800 din, pomožnim uslužbencem pa na uro 36,50 din ali mesečno 7500 din. Tako si je nameščemski aparat zagotovil precej višje plače kot jih ima delavstvo podjetja. Niti delavski svet niti upravni odbor nista v tem primeru izpolnila svoje naloge.

Opozorilo Ministrstva za finance FLRJ

bivšim vojnim ujetnikom, internirancem, deportirancem in delavcem na prisilnem delu v Nemčiji.

Vse osebe, ki so med vojno delale pri nemških ustanovah, tvevčkah ali posameznikih v Nemčiji, kot vojni ujetniki, interniranci, deportiranci ali na prisilnem delu, morajo predložiti ministrstvu za finance FLRJ prijave o terjatvah, nastalih iz tega dela.

Prijate je treba vlagati na posebnih obrazcih, ki se dobe v upravi za dohodke okrajnega oz. mestnega ljudskega odbora. Izpolnjene prijave je treba izročiti tistim odborom, ki jih bodo poslali ministrstvu za finance FLRJ.

Prijave morajo vložiti tudi vse osebe, ki so jih že vložili pri tem ministrstvu, ker bodo upošteevane samo prijave na predpisanih obrazcih.

Za delavce v Nemčiji se štejejo tudi tiste osebe, ki so delale izven Nemčije kot nemški ujetniki, interniranci itd.

Nameste izminulih ali ur dveh oseb lahko vložijo prijave njihove družine. Prijave je treba vložiti najpozneje do 30. junija, v opravičenih primerih pa najpozneje do 15. julija 1952.

Znatno znižane cene!

Poslužite se ugodne prilike in si oglejte pestro izbiro najraznovrstnejšega blaga v trgovskem podjetju

»ŽELEZNIČAR« LJUBLJANA PRODAJALNA V NOVEM MESTU

(nasproti kolodvoru)

ZADOVOLJNI BOSTE S TOČNO IN SOLIDNO POSTREŽBO IN ZNATNO ZNIZANIMI CENAMI!

Te smeri gosodarskega udeleževanja živinorejcev so vsekakor napredne ter jih je treba pospeševati. Pospeševali pa jih bomo lahko le, če se bomo lotili smotrnejšega izkoriščanja krmne osnove, če bomo na razmeroma slabo izkoriščeni zemlji pridobili znatno več krmil. Travninstvo je precej zanemarljivo, saj se preredom sreča gnojenje travnika. Izgovor na pomankanje gnojil ne velja dovela, ker se dajo travniki tudi kompostirati in ker je veliko kislih travnikov (pravzaprav cvetličnjakov), ki so nujno potrebni peskanja. Take akcije so ekonomičnejše, če se organizirajo za obsežnejša podjetja, ker se tako zmanjšajo izdatki na enoto površine, uspeh pa povsod doseže. Prav to kaže na prednosti združnega sodelovanja. Če ni združ, se da v slogi in sodelovanju na tako pot tudi še podati. Na zamokvirjenih travnikih bo treba spet izkoptati dreznaže jarke, pa bodo boljše. Brez truda ni nobenega uspeha. Tudi tega naj bi se kmetovalci naučili, da bi osemenjevali travnike. Znatno število travnikov bi kazalo preorati in narediti iz njih dobre njive ter tam pridelovati raje krmila, ki imajo večjo hranilno vrednost. Teh predlogov ni mogoče konkretizirati v takem članku — ta naloga preostaja kmetovalcem samim in raznim komisijam, ekonomistom, ki naj z računi dokažejo, kako se taki posevi v preoblikovanje zemeljskega površja izplačajo. Izračunajte vrednost krme in iz nje pridobljenega

Na konferenci v Novem mestu so predsedniki delavskih svetov in upravnih odborov poročali o sestavljanju tarifnih pravilnikov. Mnogo podjetij je dobro izpolnilo svojo dolžnost in so tarifni pravilniki primerljivi. Imamo pa primere, da so v posameznih podjetjih določili odlično previsoke plače. Upravniku Mestnega mizarstva v Novem mestu je bila določena plača na uro — 70 dinarjev, kar znesi pri mesečnem delovnem času 208 ur plačo 14.560 dinarjev. Podjetja, ki imajo po 20—30 delavcev, so po svojem obsegu majhna in je treba temu primerno določiti tudi plače.

Upravniku Klavnice in mesarije MLO Novo mesto je bila prvotno določena plača približno 12.000 dinarjev, poleg te pa še 3 promilji od doseženega bruto prometa, kar bi zneslo še 10.000 dinarjev, skupno torej 22.000 dinarjev plače. Ker je bil pravilnik sestavljen v pisarni (verjetno zaradi strahu pred tem, kaj bi rekli delavci podjetja), nato pa površno obrazloženo delavskemu svetu, se predsednik, pravilnika ni hotel podpisati. Zahteval je ponovni sestanek delavskega sveta, na katerem so tarifni pravilnik ponovno predelali in seveda tudi popravili. Upravnik podjetja pa se ni udeležil te seje delavskega sveta, ampak se je namesto umaknil iz podjetja.

TARIFNI PRAVILNIKI OKRIVAJO SLABOSTI PODJETIJ

Določanje delovnih mest je v marsikaterem podjetju odkrilo doslej razne slabosti delovnih kolektivov. Imamo primere, ko v podjetjih navzlic zmanjševanju administrativnega osebja in številu zaposlenih v delovnem kolektivu proizvodnja količinsko in kakovostno narašča. Spet pa so primeri, kjer je treba precejšnje budnosti, predvsem v raznih manjših podjetjih (občinskih klavnica in pod.), kjer posamezniki niso v zadostni meri zaposleni.

Primer je klavnica v Trebnju, kjer je od 1. januarja dalje delal in bil plačan s celo plačo človek, ki je bil zaposlen le dobrih 30 % celokupnega delovnega časa. Poseben problem v tem podjetju sta dva vajenca v odnosu na proizvodnjo oz. potrošnjo v obratu. Taki in podobni primeri v tej in sličnih strokah so bili dostikrat predmet razpravljanja, češ da »gotovinski plan ne dopušča« življenja podjetju, v resnici pa so posamezniki pod to parolo samo izkoristili skupnost.

DOBER »PIONIRJEV« PRIMER

Precej drugačno je stanje pri gradbenem podjetju PIONIR v Novem mestu. Podjetje je prvo v Sloveniji — v gradbeni stroki — sprejelo tarifni pravilnik. Za njegovo sestavo je bila imenovana komisija, ki je bila dobro sestavljena. Predložila je delavskemu svetu pravilnik, ki ga je proučil in sprejel, z malimi spremembami pa ga je odobril tudi republiški odbor sindikatov. Delavski svet in upravni odbor sta pri »Pionirju« pravilno razumela zgodovinski pomen samoupravljanja podjetij po delovnih kolektivih. Vse

probleme podjetja dobro preučudrata, predmetne potrebne ustrezne sklope in jih tudi pripravljata v življenje. Podjetje ima organizirano tekmovanje med Krškimi, Novim mestom in Ortnikom, kjer delajo njegove gradbene brigade.

Kaj nam mora biti jasno pri sestavljanju tarifnih pravilnikov? Če imajo delavci prenizke plače, bo to slabo vplivalo na njihovo produktivnost, na njihovo prizadevanje in ustvarjalno pobudo. Nepravilno in previsoko nagrajena posameznika, ki so si sedaj zaradi kakršnega koli vzroka uspeli ustvariti tak položaj, pa bodo tudi v bodoče — zavestno ali podzavestno, namerno ali nenamerno zavirali razvoj socialističnih odnosov in krepitev resnične delavske samouprave v naših podjetjih. To bodo delali zato, ker jim je jasno, da bo naš razvoj v podjetjih danes ali jutri postavil na dnevi red tudi njihov položaj in likvidiral njihove politične ali materialne privilegije.

Ne gre torej pri vsem tem vprašanju za nekaj tisočakov, gre za mnogo več. Gre za prave socialistične odnose med ljudmi, gre za razvoj socializma, gre za idejno politično vrednotenje naše revolucije, katere ni mogoče kupiti za noben denar, ampak jo lahko ustvari samo revolucionarna aktivnost milijonov množice.

Da bi se delavski sveti in upravni odbori gibljivo izpolnili v svojem znanju, kako čim boljše pripravljati podjetja itd., je Svet za gospodarstvo pri OLO Novo mesto na svoji zadnji seji sklenil, da bodo organizirali sektorski seminarji za člane upravnih odborov in delavskih svetov. Zaenkrat so predvideni seminarji v Novem mestu, Trebnju in Dol. Toplicah.

Mladinska organizacija pri OLO Novo mesto je začela čistiti svoje vrste

V petek 20. junija se je zbrala v rdečem kotičku na OLO Novo mesto mladina iz aktivov OLO, DOZ in NB, da se združi v skupni mladinski aktiv. Konferenci so prisostvovali org. sekretar OK LMS, sekretar MK LMS in zastopnik osnovne partijske organizacije OLO.

Sekretarja aktivov OLO in DOZ sta poročala o delu mladine aktivov, nobena pa ni bila, da bi poročal o delu mladine Narodne banke. Sekretar je bil na dopustu, namestnik pa se je izgovoril na delo v pisarni in ga na konferenco ni bilo. Kot smo ugotovili iz razgovora po končanem poročilu, mladina tega aktivna ni delala kot je zaželeno in kar je njena dolžnost.

Sekretar dosedanjega aktivna LMS OLO je med drugim poročal, da aktiv vse do sedaj ni posvečal dovolj pozornosti posameznim članom, kar je nedvomna krivda sekretariata. Naglasil je, da se je aktiv v zadnjem času zbudil iz spanja in začel bolj resno izvajati naloge, katere mu je postavila Partija. Tako so prejšnji mrtvi sestanki

Pazi na vlak!

Vsak dan in ob vsaki priliki se srečujemo z železnim konjem in vedno imamo kako kritično besedo na račun železnice. Enemu odpelje vlak prehitro, drugemu prepočno, tretjemu ni prav, da mora kupiti peronso karto, četrtemu, da ne sme hoditi po progih, kakor se mu zljubi, peti preklinja, ker je plačal kazen za polaganje obute noge na sedeč itd. Vsega je kriva železnica, le tisti, ki so z njo v dnevnem stiku, so malokdaj krivi.

Stvar pa je popolnoma drugačna. Železnica ima predpise, katerih namen je le, da vsakogar, ki je z njo v stiku, štiti in varuje in mu zagotovi osebno varnost, da zagotovi varnost vseh predmetov, ki so jih državljani zaupali železnici na prevoz. Železnica je največje prevoznikovo podjetje v državi. Vsak dan prepelje tisoče in tisoče potnikov, ki potujejo v najrazličnejše kraje. Vsi ti pričakujejo, da jih bo železnica prepeljala varno in sigurno do cilja. Vsak dan prepelje železnica tisoče ton tovara, ki je važen za izgradnjo države. Železnica in transport po njej je najvažnejša žila našega življenja, našega dela in napredka. — Da pa ta žila lahko neutrudno bije v korist našega napredka, je potreben red, železna disciplina.

plina in požrtvovalnost železničarjev in koristnikov železnice. Ob pomoči naš vseh se bo lahko promet na železnici razvijal tako, da bo zadoščeno vsem potrebam našega gospodarstva, da bo zadovoljen vsak poedinec.

Pereče vprašanje reda in discipline na železniškem območju je posebno v Novem mestu. Med državljani se je udomačila hoja po železniškem mestu, da smatra vsakdo kot veliko krivico, če se ga ne pusti čez most (še večjo pa, če se ga kaznuje!). Da se lahko zadržuje na peronu brez peronske karte, je marsikomur samo ob sebi razumljivo. Da vozijo vsi, tudi pripadniki JLA, z vozni čez nakladalno klančino, da se lahko brezskrbno sprehaja po progih, da mu služi proga kot bližnjica itd., prav tako. Vsak dan so naleteli železničarji na vrsto takih nepravilnosti in so lepo opozarjali državljane na red, vendar v večini primerov — zaman. Težki primeri nesreč na železniškem območju v zadnjem času, katerih vzrok je v neupoštevanju varnostnih predpisov ter vedno večje nerazumevanje za opomine pa so dali povod, da se bo proti kršilec železniških varnostnih predpisov najstrožje postopalo. Vsakdo ve, kaj se sme in kaj se ne sme na železnici, in vsakdo, ki se ne bo držal tega, bo zapadel kazni, ki jo bodo izrekli železniški organi na licu mesta in še povrh sodnik za prekrške.

18. junija je bila na železniški postaji v Novem mestu konferenca vseh odgovornih predstavnikov železniških edinic na Dolenjskem, kateri so prisostvovali organi UDV za promet in načelnik Sveta za notranje zadeve pri OLO tov. Rado Taufer. Konferenca, katero je vodil pomočnik prometnega kontrolorja tov. Albert Černe iz Zidanega mosta, je sprejela vrsto sklepov, s katerimi se bodo odpravile vse nepravilnosti in nerednosti na železniškem območju. V ta namen se bo utrdil red in disciplina med samimi železničarji in njihovimi svojci, vse kršilce reda in discipline pa se bo kaznovalo. Zato so se železniške edince tesno povezale z notranjo upravo in Ljudsko milico, ki bo z roko v roki z železniškimi organi doprinesla svoj delež k uveljavitvi reda na železnici, da se bomo tudi v tem pogledu lahko uvrstili med napredne evropske države, pri katerih je to vprašanje že zadovoljivo rešeno.

V veliki večini se naši ljudje potrebe tega reda zavedajo in izpolnjujejo predpise; je pa še mnogo takih, ki besedice »red in disciplina« nimajo v svojem abecedniku. Tem naj bo članek zadnji opomin, da gre sedaj za res in da naj v lastnem interesu opuste nerednosti. Vsak zaveden državljan pa bo zadnje stroge ukrepe gotovo pozdravil, saj sta tudi red in disciplina na železnici kos zrcala naše kulturne ravni.

Karel Schmautz

PRED OBVEZNIM ZATIRANJEM PLEVELA

Svet za kmetijstvo in gozdarstvo LRS je pred dnevi izdal okrajnim ljudskim odborom navodilo za obvezno zatiranje nevarnih plevelov, zlasti tistih, ki se razširjajo z vetrom. Okrajni ljudski odbori bodo zato v kratkem izdali podrobne predpise o zatiranju osata, rogovičica in predenice, na kar naše bralece že vnaprej opozarjamo.

Spremembe v novačenju za JLA

Kot piše časopis »Narodna Armija«, se uvajajo letos nekatere spremembe pri novačenju za JLA. Kratko vst o tem smo objavili že v predzadnji številki našega tednika, ker pa bo stvar verjetno zelo zanimala naše fante, o tem še sledече:

Doslej so novačili mladeniče, ki so dovršili 20. leto in so morali ti še isto leto k vojakom. V prihodnje pa bodo poklicani na nabor mladeniči stari 19 let in bodo šele prihodnje leto pričeli služiti kaderski rok. Letos bosta dve novačenji, in sicer fantov starih 20 let, ki bodo to jesen šli k vojakom, in fantov starih 19 let, ki bodo šli k vojakom

Učiteljica s pionirji preprečila velik požar

Pri posestniku Antonu Perkotu na Vel. Korinju pri Ambrusu je pretekli teden v popoldanskih urah izbruhnil požar. Vaščani so bili vsi na polju in je ogejn prvi opazil gasilec tov. Miklavčič, ki je s platom zvona opozoril vso sosesko na pretečo nevarnost. Na kraj požara je prva prihitala učiteljica Pepca Zabukovec s pionirji, ki so bili ravno pri šolskem pouku. Vsi skupaj so hitro pograbili brigalno in cevi ter začeli gasiti. Nevarnost je bila velika, ker je vas strnjena in bi se lahko požar razširil na vsa poslopja. K sreči pa je bil ogejn pravčasno udušen, sicer bi upepeli vso vas in bi bila prizadeta milijonska škoda. Pri gašenju so se poleg učiteljice Zabukovecve in njenih pionirjev posebno izkazali še tov. Muihič, Franc Meglen, Jože Papež, Ludvik Novak in Anton Zajc. Posebno zahvalo pa je treba izreči požrtvovalni učiteljici in pionirjem, ki so lahko za zgled vsem ostalim, kako je treba reševati ljudsko premoženje in kako je treba služiti narodu. Pohvaliti pa moramo tudi gasilsko društvo iz Korinja, ki v vzornim delom, disciplino, požrtvovalnostjo in trudom varuje ljudsko premoženje. — S. H.

100 delavcev-težakov, zidarje, tesarje in strojnike

sprejmemo takoj na delo za gradbišča v Novem mestu, Toplicah in na Kočevskem. Stanovanje in hrana preskrbljena. — Splošno gradbeno podjetje PIONIR, Novo mesto

Priroda in gospodarstvo dolenjske pokrajine

vsem po osrednji Dolenjski in Beli krajini. I sadovnjaki i vinogradi pa so v žalostnem stanju.

Dolenjska je vinogradniška pokrajina. Toda po pridelku vina in po kvaliteti vina se nič kaj ne uveljavlja. V bodočem desetletju bi morali obnoviti kake tri četrtine vseh vinogradov. A kar je najnujnejše: treba je resno in ostro preprečiti škodljivih in naglo širjenjem hibridov, ki izpodrivajo zlahkno trto, kakor da bi namerno uničevali vinograde. Seveda je to posledica pomankanja dobrega trsnega materiala, a v tem se tudi skriva težnja izogniti se skrbi za vinograde, pa kljub temu imeti na zalogi potrebno pijačo. Da ne pozabimo pri tem pogubonosnih posledic šmarnice! Na drugi strani pa tudi ne tega, da sedanje površinsko širjenje vinogradov ne bo pripomoglo Dolenjski, pripomoci ji more najprej kvaliteta tega, kar že ima. Zato bi lokalni organi morali izdati ostre ukrepe proti škodljivim pojavom, obenem pa tudi zagotoviti potrebno zmogljivost trsnic, da ne bi bila to prepreka za kvaliteto obnovno vinogradov.

Podobno je s sadjarstvom. Sadovnjake je opustošil ameriški kapar. Sadno drevje zato sekajo na debelo. Treba je sadovnjake obnoviti, toda: ni sadik in ni močnih čimteljev, ki bi usmerili obnovno na pot sodobnega sadjarstva.

Samo kampanjsko delo res ne more zagotoviti uspeha pri kulturah, ki se obnavljajo in goje desetletja. Toda, kje je vpliv znamenite kmetijske šole na Grmu, kjer se je vendar vzgajalo že dosti dobrih kmetijcev in sadjarjev?

To so poglavitna vprašanja dolenjskega kmetijstva. Niti eno teh ni tako, da je treba čakati — to so tipična lokalna vprašanja. Če je premalo vzornih kmetovalcev in zadržnikov, kje pa so ekonomisti in plačani gospodarstveniki, da se ne oglašajo in s preprosto računico prično usmerjati kmeta k boljše načinu gospodarjenja? Res je, da industrijski razvoj vzpodbuja in zahteva tudi večjo intenzivnost, kvaliteto v kmetijstvu! Toda ne gre, da bi slehern vas ali hrib morala dobiti prej svojo tovarno, preden bi utegnili ljudi opozoriti in naučiti preizkušenih kmetijskih metod.

Iz kmetijstva dobimo glavni narodni dohodek v tej pokrajini; zakaj se ne bi lotili analize tega narodnega dohodka in povedali o tem tudi nekaj tistim, ki ga ustvarjajo!

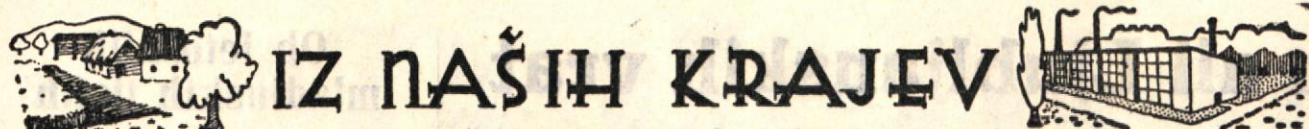
Za kmetijstvo je važno še nekaj: da je mnogo kmetijskih površin, posebno pašnikov, zanemarljivih. Na njih raste grmičje. Melioracija pašnikov je nujno potrebna ali pa jih pogozdimo, da bomo imeli vsaj vreden gozd na takih površinah.

Gozdarstvo

Gozdov ima Dolenjska razmeroma precej — taliko kot kmetijskih površin. Nekatera področja pa so še posebno bogata, vendar ne vsa. V zadnjih letih je sečnja prečistila mnogoteri gozdni kompleks. Najboljši gozdovi so na področju Kočevskega gozdnega gospodarstva, kjer je še ena tretjina sestojev debelih nad 40 cm in ena tretjina od 20 do 40 cm. Po načinu gospodarjenja je v celoti prebralen gozd. Statiške kažejo, da je v privatnem sektorju tega področja okoli 3000 ha grmišč, torej najslabše izkoriščanih zemljišč. Če so ta zemljišča gozdna, jih je treba prečistiti in zagotoviti rast gozdov. Te površine so raztresene pri posameznih kmetih, v skupnem pa vidimo, kako so obsežne. Na drugem mestu so gozdovi Ribniškega gospodarstva, kjer je polovica sestojev debeline 21—40 cm, kaka četrtina pa nad 40 cm. Toda tudi na tem področju je okoli 2000 ha grmišč in okoli 2000 ha neobraslih gozdnih zemljišč. Pogozdovne naloge so na tem področju torej še znatno večje.

Novomeško gozdno gospodarstvo ima v svojih sestojih nad polovico drevja do 20 cm debeline, večinoma mlado drevje in komaj 7% drevja meri preko 40 cm debeline. Tudi na tem področju je še nekaj grmišč, okoli 1000 ha.

Preostali gozdovi pripadajo bodisi ljubljanskemu, bodisi posavskemu gozdnemu gospodarstvu, kjer pa grmišč ni.

Novomeški učenci v gospodarstvu razstavljajo

Teden učencev v gospodarstvu so novomeški učenci iz obrti in trgovin letos proslavili s precej obširnimi sporedom. Ze v soboto 21. junija jih je predstavil na novomeškem odru ravnatelj njihove šole tov. Jože Zamjen...

škodljive srake in vrane, ki uničujejo posevke, zlasti koruzo, ki kljuje. Od lovske družine pa se nihče ne zgame. Da bi jih začel pokončevati, Verjetno se jim to ne izdaja, ker municija je hranijo za zajce.

Pretekli teden si je iz neznanih vzrokov vzel življenje 60-letni Franc Hrovat, posestnik iz Zafare pri Žužemberku. S. H.

Mirna

Kolovrski hrošč se je neverjetno razširil tudi na območju mirenske občine. V kratkem času so odkrili 12 novih žarišč tega škodljivca. Največ okužb je na njihov okrog Slovenske vasi in Straže ter na zadržnem posestvu. Skoraj vsak dan najdemo nove okužbe. Kmetje so spoznali, kako nevaren je kolovrski hrošč krompirju in dnevno pregledujejo krompirišča.

Trebelno

V nedeljo 29. junija bodo na Trebelnem odprli združni dom. Novo ustanovljeno kulturno-umetniško društvo pripravlja kulturni spored s pionirji, organizacija OF pa bo priredila vrtno veselico. Trebelčani vas vabijo k otvoritvi!

Gasilska proslava na Dvoru

Na Dvoru pri Žužemberku so v nedeljo 8. junija slovesno proslavili dvajsetletnico obstoja tamkajšnjega gasilskega društva. Ustanovljeno je bilo v juniju 1932. Mesec dni pred tem je v sosednji Stavci vasi popolno-

Na Občinah imajo pridne članice gasilskega društva

Vas Občine leži štiri kilometre zahodno od Trebnjega. Je mala kmečka vasica, strehe so deloma krite še s slamo, zato so za slučaj požara še bolj nevarne. Ze od leta 1924 so fantje iz te vasi pogumno pristopali v gasilsko društvo Velika Loka, ki pa je precej oddaljeno. Ze leta 1935 pa so zgradili nov gasilski dom in kupili novo motoriko. Kaj pa danes? Le pogledimo jih! Cesta 40 kmečkih fantov in moč in nad 10 mladincev, ki vsi v družstvu pridno sodelujejo. Gasilski dom je bil med vojno precej škodovan, a je že popraviljen in prav lepo urejen. Tudi vso potrebno opremo za gašenje imajo, le cevilj ni primanjkuje.

Upravni odbor je pred meseci sklenil, da povabi v gasilske vrste še dekleta, ki bi imela za to veselje. Res so pridobili kar 20 članic in 2 mladinci. Z navdušenjem so se pričele učiti, vadile so tudi po dvakrat na teden. 18. maja popoldne so pred približno 300 gledalci imele tudi svojo prvo mikro vajo z vsem gasilskim orodjem in motoriko. Prebivalci Občin so vajo opazovali z velikim zanimanjem. Ko je trubač dal znak za oganj in ko je tudi sirena žalostno poklicala na pomoč, je dvajset gasilk prišlo iz vseh strani. Hitro so si oblekle uniforme, nato pa z orodjem prihiteli na kraj namišljenega požara. Niso še potekle tri minute — in že je voda v curku tekla s slamnatih streh. Strojničarka Ivanka je ravnala z motoriko zelo resno, vse gasilke pa so se izkazale z izredno disciplino. Vse delo so opravile popolnoma same. Seveda ne bi dosegle tako lepih uspehov, če ne bi z njimi stalno ukvarjal naš strojničar Janez, ki je po naporem celodnevnem delu prav rad počeval dekleta večkrat na teden, pa tudi ob nedeljah.

Gasilke iz Občine, le tako korajžno naprej! Bodite zveste in vztrajne in dajte s svojim delom vzgled drugim družtvom, ki se dotikajo naš zaveze. Zaredi nepravidnosti je gasilska organizacija. Veselo in pogumno pridite na delo vedno, kadar zaslišite klic: »Na pomoč!« I. K.

SOTESKA

V kamnologu pri Soteski, ki ga izkorišča »Cegrad« Novo mesto, lomijo delavci in cigani kamen za gramoz. Zaradi nepravilnosti pa bi se v preteklih dneh kmalu pripetila večja nesreča. Delavci uporabljajo za lomljenje kamenja dinamit. Ker naboji n hotel eksplodirati, so delavci začeli kamen razkopavati, kar je imelo za posledico nesrečo. Eksplozija je težje poškodovala enega delavca, ki so ga takoj odpeljali v bolnišnico, dva cigana pa je vrglo precej daleč vstran in sta odnesla celo roko. Le srečnemu naključju se je torej treba zahvaliti, da ni prišlo do hušje nesreče. S. H.

Tekma koscev v Bršljinu

Zveza borcev terena Bršljin je v nedeljo 22. junija organizirala v Bršljinu tekmo koscev. Za prireditelje je bilo precej zanimanje, saj se je zbralo veliko gledalcev iz vseh bližnjih vasi. Tekmovalo je devet koscev.

ma pogorelo devet gospodarjev, kar je zdramilo Dvor in okolico k samopomoči.

Sedanji društveni predsednik tov. Kavčič je v svojem govoru orisal požrtvovalno delo dvorskih gasilcev v teku obeh desetletij ter s pohvalnimi besedami prikazal ključni ustanovitelja gasilskega društva. Bil je to tedanjí šolski upravitelj tov. Ciril Dequal, ki je za svoje človekoljubno delo prejel častno diplomu. Vsa soseska je obžalovala, da mu diploma ni mogla biti izročena osebno. S častno diplomu je društvo ob tej priliki odlikovalo tudi svojega najstarejšega člana tov. Modica iz Dvora, ki je kljub častitim letom že polni dve desetletji pripravljen pomagati bližnjemu v nesreči. Društvo se je v tej kratki dobi opremilo s potrebnim gasilskim orodjem. Motorni brizgalni naj bi se v bližnji bodočnosti priključili še motorni voz in zamenjal sedanjega, ki je še na konjsko vprego. Celotni društveni inventar je med okupacije spretno obvaroval tov. Anton Repar, delovodja tamkajšnje okrajne žage. Društvo ima tudi posebno mladinski sekcijsko. Čestitkam za napredek se pridružuje tudi Dolenjski list! —nm—

Dobrníč

20. junija popoldne je strela vžgala gospodarsko poslopje Antona Kovača v Šahovcu. Pogorelo mu je vse razen žitne kleti. Ogenj se je hitro razširil in uničil tudi stanovanjsko hišo Kovača Antona in Micke, posegel pa je tudi po Longarjevih hiši in prizadel veliko škodo. Na pomoč so prihiteli gasilci iz Novega mesta, Trebnja, Občina in Dobrnica, ki so preprečili nadaljnjo razširitev požara. Vaščani so pridno pomagali pri gašenju, vendar pa je zgorela ena krava s tetelom in več malih prašičev. Z. A.

Sv. Križ pri Mokronogu

Preteklo nedeljo so gasilci iz Sv. Križa pri Mokronogu prvič zasidili lopate za gradnjo novega gasilskega doma. Pripravljeno imajo že nekaj apna, zidne in strešne opeke, les pa bodo podarili kmetje. Precej zanimanja kažejo za gradnjo doma tudi dekleta iz sosednjih vasi.

Udeležence kmetijsko-gospodinskega tečaja v Vinomeru pri Metliki pozdravljajo bralce Dolenjskega lista.

Mitja Sila, šahovski prvak Dolenjske za leto 1952

V soboto 14. junija je bil zaključen dvoboj šahistov za prvenstvo Dolenjske za leto 1952. Novomeške šahiste sta zastopala Mitja Sila in Stane Fink, trebanjske pa Ravnihar in Ilc. Ilc je premagal Finka, Sila ilca in Ravniharja, Fink pa Ravniharja. Prvenstvo je osvojil Mitja Sila z 2 točkama, sledita mu Fink in Ilc z vsak po 1 točko, četrto mesto pa je osvojil Ravnihar.

URADNA OBJAVA

Občinski ljudski odbor Smarjeta, dne 17. VI. 1952. Občinski ljudski odbor Smarjeta izdaja na osnovi 1. in 3. čl. zakona o reorganizaciji ljudskih odborov ter v zvezi z 31. čl. raz. 7. točke 2. splošnega zakona o ljudskih odborih naslednji: O D L O K o prekrških zoper javni red in mir.

OBVESTILA

VABILO

Vaški odbor Zveze borcev Kamence in Karteljevo priredi v nedeljo 6. julija 1952 o dr križje spomenika plošča s 5 padlim borcem. Održitje bo v Gor. Kamenju med Hmeljnikom in Karlovcem. Pričetek slavnosti ob 10. uri popoldne. Na odkritje vabimo vse borce Gubčeve, Cankarjeve, Stajerske brigade, Dolenjskega odreda, vse terenske delavce OF in ostalo prebivalstvo. Zveza borcev Kamence in Karteljevo

OBVESTILO UDELEŽENCEM POČITNIŠKIH KOLONIJ IN TABORJENJ

Komisija za kolonije in letovanja mladine pri OLO Novo mesto sporoča vsem učiteljem, staršem in udeležencem: KOLONIJA V BREZICAH, prva izmena: zbirališče 4. julija ob štirih zjutraj pred osnovno šolo v Novem mestu. TABORJENJE NA OTOCU — plomirsko — zbor 2. julija ob osmih zjutraj pred novomeško osnovno šolo.

DNEVNO LETOVANJE NA DRSKI se prične 6. julija — zbirališče ob osmi uri zjutraj pred novomeško osnovno šolo.

Oglas

SIVALNI STROJ »Singers«, nov, ogrevaljivo oblika, proda Hadl, Novo mesto. PRODAJ kompletan gimpej z jermenico v dobrem stanju. Naslov v upravi Dolenjskega lista.

Kino

KINO NOVO MESTO PREDVAJA: Od 21. do 26. junija: angleški film »Skrvnost sobe 19«. Od 27. do 30. junija: jugoslovanski film »Deček Mita«. KINO DOLENJSKE TOPLICE PREDVAJA: 28. in 29. junija: italijanski film »Pod rimskim sencom«. Predfilm: Kongres fizikulturnikov.

KMETIJSKA ŠOLA NA GRMU pri Novem mestu sprejema nove učence

VPISOVANJE V ŠOLO TRAJA DO 1. avgusta 1952, začetek pouka na dvoletni kmetijski šoli s 15. septembrom. Pogoji za vpis: Izpolnjeno 16. leto starosti, dokočanih 5 razredov osnovne šole. — Prednost imajo prijavljenci državnega in združnega sektorja. Prošnje za vpis poslati upravi šole.

Na obroke

dobite prvovrstno kuhinjsko posodo, posteljne mreže in namizne štedilnike PRI ŽELEZNINI V NOVEM MESTU Vse podrobnejše podatke dobite v poslovalnici na Sukljetovi c. 1 (bivša trgovina Kastelica, Kandija)

PREDSIEDNIK MOKRONOŠKEGA OBČINSKEGA LJUDSKEGA ODBORA FRANC MILAVEC:

Obnova Mokronoga, dvig živinoreje in okrepitev združništva so naše glavne naloge

Trg Mokronog leži na koncu mirenske doline v prijazni, od treh strani zaprti dolinici, znan po podjetnih ljudeh, še bolj pa po borbah iz časov NOB. Košati bukovki gozdovi na severovzhodni in smrekovi na jugovzhodni strani so včasih segali prav do prvih hiš trga, v zrak štrleča tovarniška dimnika pa pričata, da se je v tem sicer majhnem kraju začela razvijati industrija že pred vojno. Danes so namesto gozdov okrog trga le z grmičevjem obrasle poseke. Italijanski okupator je uničil vse gozdovalne v bližini do vrha ob cesti proti Lakencam, Trebelnemu in na Zalostni gori, v trgu pa skoraj nobena hiša ni ostala cela. Pogled na Mokronog je prav žalosten; razen združnega doma, ki so ga zgradili lani, in nekaj privatnih obnovljenih hiš je še vse tako, kot je bilo pred sedmimi leti. Mnoge razdejane stavbe kličejo po odstranitvi ali obnovi, komunalna dejavnost je zanemarjena, o kakih podjetnostih sedaj ni sledu.

tako nazadovala, da je nujno potreben ukrep za njeno takojšnje izboljšanje. Veliko plemenske živine je okužene, zaradi česar ni nobenega prirastka. — Ruševine, posledica zadnje vojne, nujno kličejo kakršnihkoli ukrepov, vodnjaki v trgu so zanemarjeni in okuženi, kmečka obdelovalna zadruga je kup nesreče in škode po vrhu, komunalnih podjetij razen čevljarstva in gostilne sploh ni, obnoviti je treba kanalizacijo in pod. Poleg teh nujnih tekočih problemov pa mora ljudski odbor reševati še prejšnje napake krajevne ljudske odbora, ki so povzročile med ljudmi mnogo upravičenega nezadovoljstva, nam je dejal tovariš Milavec.

»Kakšne napake prejšnjega odbora ugotavljate?»

»Prejšnji ljudski odbor se za svoje naloge ni veliko brigal, vsled česar so bili posegi okrajnih operativev na tem območju toliko bolj pogosti, posebno pri izterjavi obveznih dajatev in davkov. Da ti posegi niso bili vedno v skladu z veljavnimi predpisi in da se je na račun nedelavnosti krajevne ljudske odbora napravila marsikatera napaka, ni potrebno še posebej poudarjati. Prav te dni je prišel v pisarno neki možakar s potrdilom o zaplembi ali odvzemu živine, ki še ni plačana niti obračunana, čeprav je odkupno podjetje v Trebnjem že davno ukinjeno. Srednje velik posestnik Anton Pucelj iz Loga je imel z oddajo vedno precej težav. Po podatkih katastra ima namreč celih pet in pol hektarov zemlje manj, kot je vpisano v obrazec površin, ki je bil

napravljen na KLO. Seveda je bil predpis dajatev zato za njega vedno previsok. Možakar je šel sicer večkrat na OLO Trebnje in tam hotel pojasniti zadevo, pa so ga poslali nazaj na KLO, tam pa se tudi ni nihče zavzel, da bi zadevo rešil. Podobne napake ugotavljamo tudi pri davkih.»

»Kako mislite dvigniti živinorejo?»

»Na eni zadnjih sej, na katero smo povabili tudi člane upravnega odbora splošne kmetijske zadruge, smo sklenili, da bo obvezno pregledana vsa plemenska živina. Za pregled smo naprosili Veterinarski zavod v Ljubljani, ki nam bo poslal posebne strokovne ekipe. Vso okuženo živino bo treba ali ozdraviti ali dati v zakol, nakupiti pa zdravo plemensko živino. Imamo veliko krav, ki po tri leta nimajo telet niti mleka. Obvezni pregledi plemenske živine bodo že te dni na raznih krajih in je zanje že vse pripravljeno. Skrb za dvig živinoreje smo poverili živinorejskemu odseku kmetijske zadruge, občinski ljudski odbor pa bo skrbel, da se bodo vsi ukrepi izvajali.»

»Kaj pa občinski finance?»

»Proračun za tekoče leto, ki je bil sprejet na zadnji seji, izkazuje 1.340.000 dinarjev dohodkov in toliko izdatkov. Od tega bo šlo samo za nujna popravila in vzdrževanje šole 579.000 din, tako da bo za druge komunalne potrebe le malo ostalo. Razmišljamo o krajevnem samoprisku, sicer ne bomo kos vsem najnujnejšim nalogam. Tako ima na primer v proračunu samo 10.000 din za

krajevne ceste in pota. To je še za gramoz premalo, treba pa je že letos urediti vsaj del kanalizacije. Prostor pred združnim domom mora biti splaniran do 22. julija. Res bodo ljudje veliko pomagali s prostovoljnimi delom, kot so že dosedaj, vendar brez denarja ne gre. Skušali bomo pač poiskati lokalne vire kolikor se bo le dalo. Tudi vodnjaki v trgu so nujno potrebni čiščenja, saj je preiskava vode pokazala, da je v vseh petih vodnjakih voda onesažena in za pitje neprimerna. Vodnjaki niso bili očiščeni vsaj že dvajset let. Za to delo je odprto vprašanje kredita, kot tudi za nujna popravila občinskih stavb.»

»Ali imate veliko zaostankov v plačevanju davkov?»

»Pri kmečkih davčnih zavezancih ni veliko zaostankov, pač pa imamo precej težav pri obrtnikih. Naj navedem samo primer mizarja Rudolfa Kuharja, ki ima davčnih zaostankov že nad 117.000 din! Imá veliko naročil, osem pomočnikov in vajencev, denarja pa od njega ni mogoče dobiti. Kadar ga terjamo, pravi, da se bo preselil v Ljubljano ali kam drugam. Dvomimo, da bo kjerkoli lahko delal brez plačila davkov. Seveda smo prisiljeni pri takih ljudeh podvzeti ostrije mere, da pride skupnost do deleža, ki ji ga mora vsak posameznik prispevati po svoji moči.»

Tovariš predsednik nam je v razgovoru navedel še več problemov, ki stojijo pred občinskim ljudskim odborom. Ker ne gre drugače, bo treba v Mokronogu z odločbami pozvati lastnike k obvezni odstranitvi ruševin ali obnovi v smislu odloka OLO Novo mesto. Za razčiščenje nepravilnosti v KDZ je imenovan poseben odbor, ki bo pripravil predloge za reorganizacijo za-

druge. Želje posameznikov za razbitje zadruge so preuranjene in zgrešene! Najprej bo treba poravnati vso škodo, ki so jo povzročili skupnosti, potem bodo šele razpravljali o čem drugem. Vasi Gornje, Dolnje in Srednje Lakence želijo dobiti električno luč. Na Vrhu, kjer je prvič pred tedni posvetila, tudi ni še napeljave po vsej vasi. Težave so zaradi raztresenosti gospodarstev, predsednik Milavec pa upa, da se bo tudi to uredilo, saj so prebivalci pripravljeni sami veliko pomagati.

V razgovoru nam je kasneje ugleden možakar iz Mokronoga dejal: »Če bi bil tovariš Milavec že prej predsednik v Mokronogu, bi bilo marsikaj drugače kot je bilo doslej. Upam, da bo šlo pod njegovim predsedstvom občinsko gospodarstvo v smer napredka in dviga v korist splošnosti.»

To mu radi verjamejo, ker poznamo tovariša Milavca kot predanega borca za delavske pravice še iz časa stare Jugoslavije in kot dobrega aktivista iz let NOB. Vsi trije sinovi so mu padli kot borci že leta 1941, sam pa je z ženo vred marsikaj okusil v tej dobi. Zadnja štiri leta je bil predsednik KLO Bistrica; v času njegovega predsedovanja na tem KLO izterjevalci in operativev niso imeli dosti opravka. Prepričevanje ljudi in nenehno tolmačenje uredb naše oblasti je njegov način dela, zato mu ni nikdar žal ne truda ne časa, čeprav je star že 64 let. Ob zadostni podpori občinskega ljudskega odbora ter množičnih organizacij in ob razumevanju občano, bo nedvomno še veliko napravil za napredek mokronoške občine in njenega gospodarstva. To mu tudi iskreno želimo!

JANKO JARC:

Ureditev Gorenjih ali Ljubljanskih vrat

Novo mesto je pet dolgih let po osvoboditvi spalo in ni bilo v njem ničesar storjenega za odpravo težkih poškodb, ki jih je mesto utrpelo med vojno. V zadnjem podrumnem letu pa so se stvari dokaj izpremenile. Pobudo za to je dalo urejevanje ceste zveznega pomena, ki vodi prav skozi srce mesta. Sprožila je vprašanje ureditve Glavnega trga in Ljubljanske ceste ter s tem tudi vprašanje obnove ostalih predelov močno zbombardiranega mesta. Kar je bilo namreč v preteklih letih vse premalo poudarjeno, je dejstvo, da so bombni napadi med vojno Novo mesto močno porušili in da skoraj ni poslopja, ki bi ne bilo prizadeto. Danes je pogled v naše mesto že bolj razveseljiv in upamo, da bodo do jeseni, ko se bo Dolenjska in z njo vsa Slovenija spominjala desete obletnice ustanovitve prvih brigad Narodnoosvobodilne vojske, vsaj nekatere težkih ran je zabrisane, obenem pa urejeno vsaj eno najbolj kočljivih okolij vzdolj preurejene zvezne ceste, to je okolje Gorenjih ali Ljubljanskih vrat.

LJUBLJANSKA VRATA V PRETEKLOSTI

Zapadna stran Novega mesta, ležečega v okljuku Krke, je bila najlaže dostopna, zato je bila v srednjem veku tudi najmočnejše utrjena. Vhod v mesto je bil edinole skozi Gorenja ali Ljubljanska vrata, pred katerimi so se stekale poti od ljubljanske in celjske strani. Vrata sta na obeh koncih varovala dva mogočna stolpa, od katerih je eden še danes ohranjen v sklopu Skabernetove hiše, drugi pa je bil že okoli leta 1790 močno porušen, prodan na javni dražbi in odstranjen.

Kdor je vse do sredine XVIII. stoletja stopil skozi Ljubljanska vrata v mesto, je imel na svoji levljici zagradbo mestnega špitala, katerega obstoj je izpričan že v letu 1482, ustanovljen pa je bil najbrže kmalu po ustanovitvi mesta (1365). Mestnega špitala si ne smemo predstavljati kot kakšno sodobno bolnišnico. Bil je pravzaprav nekakšno mostišče, v katerem so v glavnem preživljali svoje zadnje dneve onemogli in obubožani meščani. Da je bilo tako ustanovo možno vzdrževati, so premožnejši meščani dostikrat zapuščali špitalu del ali celo vse svoje imetje, zlasti zemljišča. Poleg špitala je stala cerkev, pri kateri je bil nameščen duhovnik, ki je imel skrbeti predvsem za »dušni blagor« mestnih revežev in jim moral tedensko vsaj enkrat brati mašo. Poleg duhovnika je mestni špital imel samo enega nameščena, to je bil upravnik špitalskega posestva v Bršljanu. Novomeška škopska cerkev je bila posvečena sv. Martinu. Valzovor pravi o njej, da ni bila posebno lepa, pač pa zelo stara, kar v ostalem dokazuje tudi njeno poimenovanje, ker so zlasti Martinu in Juriju posvečene cerkve med najstarejšimi pri nas.

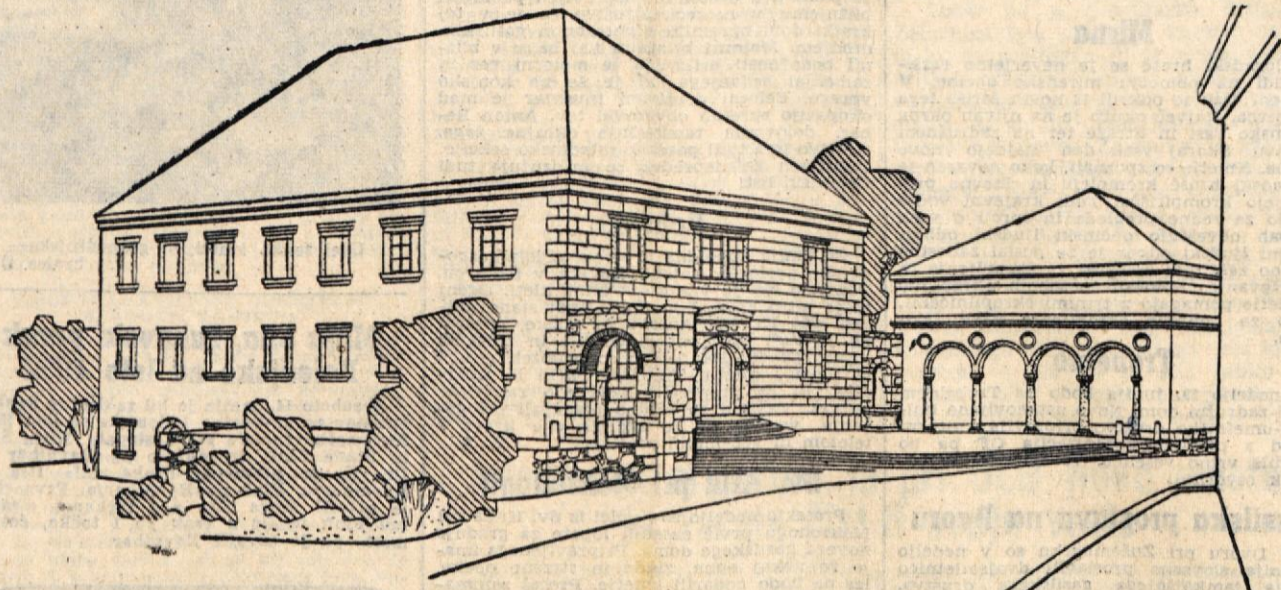
Za vlade Marije Terezije je Novo mesto pridobilo nekaj novih stavb, ki so bile nujno potrebne bodisi kot upravna poslopja za urade, nastale po terezijanski upravni reformi, bodisi zaradi vojaških potreb. Tako je l. 1779 dobilo mesto novo vojašnico, na katere temeljih stoji deloma še današnje poslopje okrožnega sodišča, ob Vratih pa je zrastle istega leta obširna stavba

v grlu cesta ni prav nič pregledna. Napravljen je bil sicer poizkus vsaj delne rešitve Vrat s tem, da smo predlagali, naj bi skozi amputirano Kresijo speljali hodnik za pešce pod arkadami. S tem pa bi nastal izredno kompliciran problem primerne adaptacije trakta ob Ljubljanski cesti, ker so se v tlorisu in v strešni konstrukciji pokazale velike težave: težko bi bilo v tem traktu še najti sobo, ki bi imela vsaj približno pravokotno obliko, še težje pa bi bilo

Po Mušičevem načrtu in orientacijski skici, ki ju objavljamo, bodo Vrata urejena tako:

Cesta bo razširjena na zahtevano širino 10 m in na najvišji točki poglobljena skoraj za 1 m. Polovica ceste z enim pločnikom bo tako speljana deloma po tleh Kresije. Preostala tla v prtiličju porušene stavbe bodo tvorila majhen trg, ki bo z nekaj stopnicami ločen od nižjega cestnišča. Dosedanja

z lopo, ki bo slonela na nekaj stebrih, prenešenih iz porušenega gradu Soteske. V steno med lopo in fasado Kresije bo postavljen mali vodnjak. Prostor v lopi na stebrih oziroma stene v njej bodo uporabljene za dvojne plošč. Na eni bo zabeleženih nekaj najvažnejših in najzanimivejših podatkov iz zgodovine Novega mesta, na drugi pa vklesana imena vseh za stvar osvobodilnega boja padlih, pobitih ali umrlih Novo-meščanov.

Orientacijska skica preurejene Kresije s pogledom na novo lopo in trg pred njo.

vprašanje ustrežne lepe strešne oblike. Poleg tega bi taka adaptacija, ki bi na nobeno plat ne bila povsem zadovoljiva, stala še veliko denarja.

Zato je bila sprejeta po arch. M. Tepini predlagana radikalna rešitev: trakt ob Ljubljanski cesti naj se odstrani, s čimer pridobi cesta na preglednosti in predpisano širino vozišča, obenem pa je tudi za pešce ustvarjen varen prehod po hodnikih na obeh straneh ceste.

Pri tem je bilo seveda vendarle potrebno misliti na zgodovinsko in urbanistično pomembnost te točke in za ves kompleks stavb ob Vratih poiskati tako rešitev, ki bo ustrezala zahtevam sodobnosti in bodočnosti, obenem pa ustvarila na porušenem delu novo arhitekturno vrednoto, ki bo ustrezala zgodovinski in urbanistični značilnosti kraja.

NOVA LJUBLJANSKA VRATA

Vprašanja ureditve Vrat se je lotil naš rojak, profesor Tehnične visoke šole arch. Marjan Mušič. Izdelal je orientacijski projekt, katerega uresničenje bo Novemu mestu brez dvoma dalo novo arhitekturno vrednoto. Lotil se je svojega načrta s tenkim občutjem zgodovinsko zainteresiranega arhitekta-umetnika, ki mu obenem vodi roko zavest intimnega sožitja s kvalitetami njegovega rodnega mesta, ki jih ne gre

dvoristična stena porušene stavbe postaviti. Preostale Kresije, streha nad njim pa se konča s čopom. Ker bo novi nastali trgec nekoliko nižji od sedanje veže preostalega poslopja, bo vhod v stavbo speljan preko nekaj stopnic. Na vhodu v stavbo bo vzidan lepi baročni portal iz porušenega gradu Ruperčvrha. Trg, ki ima nepravilno obliko, bo na ožjem delu ljubljanske smeri zapiral portal iz gradu Soteske, ki bo vzidan v del neporušene stene in skozi katerega bo prehod na mali vrtiček pred Kresijo ob cesti proti sodišču. Širši del trga, ki se končuje s posebno na črto pročelja stoječo steno bivše Gregorčičeve hiše, bo zaključen

Nasproti Kresije stoječa gostilna »Na vrtah« bo spremenila svoje lice v toliko, da bodo odstranjene cementne stopnice in vhod premeščen na nekdanje mesto v Kapiteljski ulici. Sedanji vhod postane okno, novi vhod pa dobi starinski kameniti portal.

Z uresnitvijo tega načrta bo Novo mesto pridobilo izredno lep predel, dobilo svoje pravo predverje, v katerem se mesto lahko vsakemu predstavi s podatki iz svoje preteklosti, obenem pa bo v estetsko ustreznem okolju še pozornim rodovom ohranjala imena stopenjastih rojakov, ki so dali svoja življenja za svobodo domovine.

V Beli krajini so posneli prvi glasbeno-folklorni film

Razgovor s piscem scenarija in snemalcem tov. Metodom Badjuro

Majhen, nizek avto, natovoren s snemalnico kamero in štirimi ljudmi, je zavil na metliški trg. Vsi poznajo ta avto. Skoraj poldrugi mesec že brzi po Beli krajini in se zvesto vrača v Metliko: po petkrat, po desetkrat na dan in, če je od jutra do večera delo na terenu, pride domov vsaj pod noč. V Metliki se je namreč utaborila snemalna ekipa Triglav filma iz Ljubljane s svojim vodjo tov. Metodom Badjuro.

Toda ta dan so se vrnil iz sredi popolnedneva. Tov. Badjura, prijazen in vedno dobrovoljen možak, tokrat le nekam neoborojeno zamahuje s kapo, ko leze iz avta.

»Vidite, že spet oblaki! Dež bo, pravi in se še enkrat ozre po nebu. »Za danes smo opravili.«

Res, oblaki, dež in spet oblaki! To je ekono, kar tov. Badjuro in njegove letošnje pomlad v Beli krajini od časa do časa spravlja v slabo voljo. Oblačni dnevi so zanje skoraj brez koristi. Izrabijo jih le za tehnične in organizacijske priprave. Za snemanje pa ti dnevi niso. Kamera namreč zahteva sonca, mnogo sonca!

Toda v prijazni družmi pri metliškem Betušu se tov. Badjura takoj udobrovolji. Nič kozarica ni treba, da ima le pri roki svojo nepogrešljivo pipo. In ko tako puha pod strop prijetne dime tobaka, pomešanega z dišečim prvcencem, in se v časih zaiskri še cekinasti vivodinec, smo takoj sredi živahnega razgovora. In potem ni čudno, da mu tudi za druge rodovedne, ki niso zbrani okoli naše mize, pa jih močno zanima, kaj vse bodo belokranjskega v jeseni videli na filmskem platnu, zastavim nekaj vprašanj.

»Tovariš Badjura, kako ste pravzaprav prišli na misel, da prikazete Belo krajino v dokumentarnem filmu?«

»Ko sem leta 1930 snemal film o pesniku Zupančiču, sem prepotoval Belo krajino od Adlešičev do Vinice. Takrat sem spoznal, da bi bilo vredno prikazati to lepo deželo z njeno pokrajino, ljudmi in folklornimi znamenitostmi v dokumentarnem filmu. Sam Triglav film je takrat razpisal natečaj za film o Beli krajini. Odziv je bil prav malenkosten in, kar je prišlo, ni bilo uporabno. Malo pred smrtjo ravnatelja Folklornega inštituta in Ljubljani Francosa Marolta sem nekajkrat govoril z njim in njegova želja je bila, da bi posnel dokumentarni film o belokranjskih ljudskih plesih. Ker pa sem sprevidel, da bi bili za dokumentarni film sami plesi premalo in da bi morda učinkovito preenočilo, sem sklenil pritegniti še edinstveno ohranjeni običaj belokranjskega Zelenelega Jurija. Tako bi združili ta stari poganski kult čekljena poma in njene prebuditve — tu sem sklenil vključiti še pisaniče — s pomladno prebuditvijo človeka, kar naj bi bilo prikazano v prastarih belokranjskih obrednih plesih. Na ta način se mi je nekako kar sama ponudila misel scenarija, ki sem ga napisal in predložil umetniškemu svetu Triglav filma, ki mi ga je tudi dobil.«

»All ste natekli pri pripravah za film na kake težave?«

»O, brez teh pa prav gotovo ni bilo, čeprav niso bile ravno prevelike. Treba je bilo predvsem dobiti 50 do 60 sodelujočih, kar je že precej za dokumentarni film. Te ljudi pa je bilo treba tudi primerno obelčati. K sreči to ni delalo večjih težav, saj je ljudska prosveta Slovenije lani priskrbeli noče tako metliški kot črnomaljski folklorni skupini. V kolikor mi je manjkalo še ostalih rekvizitov, mi jih je velikuškošno posodil ravnatelj Etnografskega muzeja in Ljubljani tov. Boris Orel in pa vi vsega Belokranjskega muzeja v Metliki. Sam pa sem si moral natanko ogledati teren, kjer naj bi posnel posamezne prizore. Moram reči, da tu ni bilo ravno lahko, saj sem hotel prikazati pristno podoben nekdanje Bele krajine. Tako sem po dolgem iskanju dobil v Zgornjih Gribljah eno najstarejših hiš, staro blizu 300 let, pred katero se v filmu prvič ustavi jurišaj, ki prosijo za darove. Prav tipične belokranjske hiše z ganki sem našel tudi v Drasličah, kjer sem posnel prizor, ko odhajajo dekleta na sprevod Zelenelega Jurija s spomladanskim drevesom. Na Grmu je bila spet posneta notranjščina kmečke hiše in Belokranjca, ki piše pisaniče. Za vrsto lepih pokrajinskih posnetkov sicer nisem bil v zadregi, toda tudi zanje sem porabil precej časa, preden sem jih našel.«

»Kako pa je bilo s sodelujočimi?«

»S sodelujočimi? Da, tudi tu so bile svoje težave. Najprej z iskanjem tipičnih mladih Belokranjcev, ki naj bi prikazali

Zelenelega Jurija. Moral sem poiskati grupo, ki bo nastopila z metliškim obredjem in zaplesala vinoško kolo. Ravatelj Boris Orel me je tu napotil na metliško vojarjono tov. Marico Zupančičovo in na književnika tov. Lojzeta Zupanca v Podzemlju, pri katerih sem našel vse razumevanje in pomoč. Prav tako mi je šel glede sodelujočih šolskih otrok na roko načelnik Sveta za prosveto in kulturo v Črnomlju tov. Ivan Zele. Prav vesel sem bil, ko sem zvedel, da živi v Metliki razgibana folklorna grupa, ki je v zadnjih letih na raznih festivalih dosegla lepe uspehe in priznanja. Vojarjona Zupančičeva je svojo grupo prav za to filmanje močno pomladila in je vanjo vključila lepo število novih mladincev in mladink. Prav zato se potem, ko je bilo že vse v teku in so bile slednje zadeve za nastop, neprijetno odjeknila poročila v nekaterih naših listih, da pri tem filmskem snemanju starejši metliški kolaši ljubosumno odpravljajo mlajše. Tu bi se pač morali dopisniki, preden kaj poročajo, najprej prepričati o resnici. — Tudi z izbiro karikaturnih otrok, ki naj bi s svojo postavo, zunanostjo, kretanjami in izrazom odgovarjali belokranjskim pastirjem, sem imel precej dela. Obredil sem celo vrsto šol, da sem, precej tudi s pomočjo tov. Zupanca, izbral kakih deset fantičev, ki nastopajo v Zelenem Jurju. To so pionirji iz Podzemlja, Krasinca, Dobravice, Metlike, Čurli in od drugod. Prav tako sta tudi pri kolaših sodelovala črnomaljska fant in deklet.«

»All ste pri svojem delu našli razumevanje med ljudmi?«

»Povsod, kjer smo snemali, so nam ljudje radi pomagali. Morda je bila v enem ali dveh primerih spet kot trohica nezupanja ali bolj nekaka zapetost, ki pa se je, ko smo se malo razgovorili, spremenila v pravo belokranjsko gostoljubnost. Ljudje so pustili poljsko delo in nam priskočili na pomoč, če je bilo treba. Tudi če smo jim včasih za ves dan zasedli hišo, niso pokazali najmanjše nejevolje.«

»Torej je šlo kar brez večjih težav?«

Ne, tega pa res ne bi mogel reči. Imeli smo težave, pa še velike. Kot na primer danes. Zdi se mi, da smo v Ljubljani nekaj pozabili. Sonce namreč! Bilo je res skoraj neverjetno, kako nam je nagajalo vreme. Oblaki, sami oblaki! Film, ki bi ga lahko posneli v treh tednih, se je zavlekel skoraj na šest tednov. Bila je cela vrsta dni, ko nisimo mogli snemati. Tako sem včasih s kolaši vred čakal na vsako luknjico v oblaku, ki je vsaj za trenutek postajalo sonce, da sem lahko naredil kak posnetek. Mislim, da se še zlepa nisem v življenju tako požljivo oziral po jasini, kot letošnje pomlad v Beli krajini. Samo en dan sem bil brez skrbi, ko je namreč prišel iz Ljubljane naš reflektorski park, da sem lahko posnel notranjost belokranjske hiše in delo pri pisa-

Ob letošnjih mladinskih listih

»Mladinska knjiga«, založnica dveh najbolj razširjenih mladinskih listov »Pionirja« in »Cicibana«, je pravkar razposlala svojim mladim naročnikom zadnji številki obeh listov ter s tem zaključila X. letnik »Pionirja«, obilo letve čitava pa je z letošnjim letnikom »Cicibana« nudila tudi našim mladim listom.

V letošnjem letniku »Pionirja« so prispevali pesmi: Matej Bor, Vida Tauffer, Vida Brestova, Črnomlir Sinkovec, Lojze Zupanc, Lili Novy in Alojz Gradnik. S prazno pa so zastopali: Ivan Tavčar, Miško Kranjec, Segar, Vera Albreht, Magajna, Marka Jurca, France Bevč, Milčinski-Ježek, Marjka Čerkvenik, Tone Seliskar, Jože Dular in Ebin Kristan, da omenjam samo najvažnejše sodelavce pri tem priljubljenem mladinskem listu, ki jih naša mladina pozna še iz prejšnjih let kot priznane mladinske pisatelje. Vsi prispevki v »Pionirju« so po svoji vzgojni kakor tudi poučni vrednosti za mladino smiselno odbrani, mnogi pa tudi lepo ilustrirani. Zlasti pohvalno pa je treba omeniti prizadevanje uredniškega odbora, ki je v letošnjem letniku »Pionirja« uvrstil tudi poučne napise informativne vrste o naših upodabljenih umetnikih: Trautniku, Mihelcu, Jakcu, kiparju Zajcu, Maksimu Sedežu in Gvidonu Brollic. Zanimivi sta tudi rubriki »Sah« in »Film«, v katerih je uredništvo seznanjalo mlade bralce o lepoti šahovske igre in tehničnih skrivnostih pri nastanku filma.

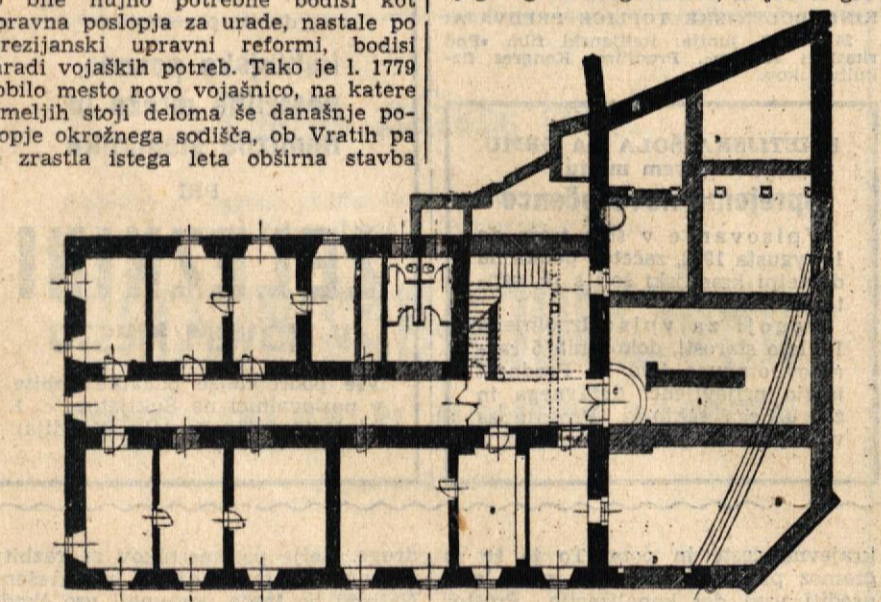
V prevodu Pavla Holečka pa je letošnji letnik »Pionirja« pričel tudi daljšo »Zgodbo o nevidnem človeku« izpod peresa angli. romanopisca in zgodovinarja Herberta Geoga Welsa. Tudi v tej zgodbi pisatelj Wells obravnava fantastično vsebino, kakor v vseh tistih romanah, po katerih so pozneje resnično ustvarili znanstvene in tehnične izume. Napeta zgodba, ki je izhajala v nadaljevanjih od številke do številke, je netila radovednost mladih bralcev, ki so komaj čakali nadaljevanja.

Premajhno skrb pa je letošnji letnik »Pionirja« posvetil slovenski narodni pesmi in pripovedki. Prav nič zgrešenega tudi ne bo v bodoče, ako bo uredništvo »Pionirja« ponatisnilo kakšne lepe odlomke iz naše klasične književnosti. Odlomek iz Tavčarjev »Visoke kronike«, ki ga je priobčilo uredništvo v l. številki »Pionirja«, je po svoji lepoti in bogatih ilustracijah Toneta Kralja dokazal, da si naši pionirji še in še žele takšnih biservov iz slovi. književnosti.

V »Cicibanu«, ki je izšel v letošnjem letniku v devetih številkah, so se oglasili s pesmicami: Bor, Nazor, Tone Batagelj, Vida Tauffer, Gradnik, Karel Sirok in drugi. Prozo so prispevali: Tone Tratar, France Bevč, Korban, Mimi Malenšek, Manica Komarova, Marjka Znidaršič, Tone Seliskar, Lojze Zupanc itd. Ivan Lavrenčič je prispeval prikupne članke o telovadnih igrah.

Bogato ilustrirani »Ciciban« je s svojo zanimivo vsebino verjetno na marsikakšni šoli bil v izdatno pomoč tudi učitelju pri pouku najmlajših.

Staršem priporočamo, da v prihodnjem šolskem letu naročijo svojim otrokom oha mladinska lista, saj se bo naročnina, kakor napoveduje založba »Mladinske knjige«, od doseganjih 15 din za posamezno številko, znižala na 10 din, kar gotovo ni prevelik izatek, če pomislimo, kolikšno vzgojno in poučno vrednost imata oha mladinska lista za naš doraščajoči naraščaj. -c-

Tloris Kresije z novo ureditvijo trga pred njo: (Risano po načrtih arch. M. Mušiča) Poševno črtkanji zidovi se porušijo. A: no vi trg, B: lopa na stebrih, C: vhodni portal, D: portal iz Soteske, E: novo cestnišče.

današnje Kresije. Da so jo sezidali, so podrli cerkvico sv. Martina z mestnim špitalom in neko drugo staro hišo vred, gradivo pa uporabili za novo stavbo, ki jo je dal zgraditi trgovec Jacomini. To poslopje, ki je veljalo 6800 goldinarjev takratne veljave, je država kupila za Okrožni urad. Po njem je poslopje v ljudski govorici tudi dobilo svoje ime »Kresija« (Kreisam = Okrožni urad). Poslopje je bilo l. 1830 prenovljeno in povečano ter dobilo zunanje lice, kot ga je imelo do naših dni. Le vogal nasproti gostilne »Na vrtah« je bil proti koncu prejšnjega stoletja posnet, ker je preveč oviral cestni promet v tem ozkem grlu.

nesmiselno uničevati, temveč jih je treba ohranjati in ustrezno dopolnjevati. Sam je z ozirom na problem Vrat v razgovoru decembra 1951 poudaril: »Pri dokončni odločitvi za rešitve grla na Vratih sem slej ko prej mišljeno, da je potrebno in skupnem sodelovanju in z vsestranskim študijem rešiti vprašanje preureditve prizadete stavbe (Kresije). Taka važna vprašanja je potrebno reševati v najožjem sodelovanju z vsemi prizadetimi in v kolektivnem stremiljenju po najboljši in najlepši rešitvi. Naša doba nam nudi vse pogoje, da lahko ustvarimo dobra in lepa dela, ki se bodo po vsej pravici mogla uvrstiti v isto raven z izdelki preteklih dob, ki so že prestali stoletno preizkušnjo.«

In za ustvaritev dobrega in lepega dela na Vratih gre! Profesor Mušič se ga je lotil kljub prezaposlenosti in ne da bi terjal kake honorarje, kot jih tudi do sedaj ni prejel.

NAŠIM NAROČNIKOM!

Vsi naročniki, ki so v zaostanku z naročnino za tekoče leto, bodo s prihodno številko prejeli položnico. Prosimo, da zaostanek takoj poravnajo, če želijo list nadalje v redu prejemati. Naročnikom, ki dolgujejo naročnino še za leto 1951, smo te dni razposlali IL opomin, po preteku postavljenega roka pa jim lista ne bomo več pošiljali. **Uprava**

VRATA IN ZAHTEVE SODOBNEGA PROMETA

Sodobni cestni promet in ozir na njegov razvoj v bodočnosti pa terja danes odstranitev ozkega grla na Vratih. Če bi bila že dogotovljena nova zvezna cesta, ki je v načrtu, ali bi bilo vsaj v bližnji bodočnosti lahko po njej usmeriti tranzitni cestni promet, ali pa če bi moglo Novo mesto upati na izgraditev obvozne ceste, bi mestu lahko ostala ohranjena ena izmed značilnosti stare mestne naselbine, kot jih povsod predstavljajo n. pr. mestna vrata. Zato v razpravljanju o ureditvi cestnišča na Vratih tudi nihče ni branil ob Ljubljanski cesti ležečega trakta Kresije, pač pa ožino, ki tvori vhod v mesto tam, kjer so nekoč bila resnična vrata. Sodobni promet pa, pravijo, zahteva ravno odstranitev te ožine, zlasti še, ker zaradi dviga terena in ovinka prav

V pomladnem jutru ob Kolpi. (Prizor iz filma.)

vil vaše belokranjski rojak, skladatelj Matija Tomc. Pomen Zelenelega Jurija, plesov in obredov pa bo pojasnjeval napovedovalec.

»Kdaj, mislite, da bomo v Beli krajini videli ta film?«

»Upamo, da bo film v dveh mesecih gotov in da ga boste tja v začetku jeseni že videli v Metliki, Črnomlju in drugod. Po zagotovilo naše uprave, bo film predvajal najprej pri vas.«

Tovarišu Badjuri je ugasnila pipa. Znova si jo je napolnil, jo prižgal in skrivnostno pomelknil med nas. Vedeli smo: uspeh tovariša Badjura je tudi naš uspeh, njegov prikaz Bele krajine bo prikaz lepah, pozitivnih tradicij zemlje med Kolpo in Gorjanci, tradicij iz katerih raste in živi tudi današnji socialistični narod. Za to zavesti prikaz, ki ni bo poneseel njenega slovesa le širim po naši domovini, temveč tudi preko njenih meja, pa nismo le ponosni, ampak smo tov. Badjuri in njegovim prav po belokranjsko tudi iz srca hvaležni. **Jože Dular**

NE POZABITE!

Glavni dobitek velike TOMBOLE, ki jo bo priredil Mestni odbor Zveze borcev v Novem mestu v nedeljo, dne 7. septembra: **kompletna spalnica!**

Ne delajte si nepotrebnih stroškov s prevozom zidne opeke iz oddaljenih opekarn!

PRVORSTNO ZIDNO OPEKO

Vam nudi v vsaki količini po znižanih cenah

OKRAJNA OPEKARNA PREČNA PRI NOVEM MESTU

Preuredili smo način žganja zidakov, zato se je kakovost naše opeke izboljšala! Takoj Vam lahko dobavimo poljubno količino odličnih zidakov!